

MAGYAR VIDÉK.

Előfizetési feltételek:

Egy évre . . . . . 6 frt.
 Háromre . . . . . 3 frt.
 Negyedévre . . . . . 1 frt. 50 kr.
 Egy szám ára . . . . . 6 kr.

A lap kiadóhivatala **Nobel Armin** könyvkereskedésében van, hvő az előfizetéseket küldendők, minden egyéb küldemény a szerkesztő nevére (polgáriiskolai épület) czímzendő.

Hirdetések

négyzet centimetryi tér szerint számítottak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyzet centimetryi 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetőink kedvezményben részesülnek.
 Nyilt tér pettisoronként 10 krral számítottatik.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ és TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN ÉS SZOMBATON.

Égő nyelvek.

Éppen 10 napja mult, hogy a szeretett mester tanítványait itt hagyta. Szomorúság fogta el szívüket s várva vártak a megígért vizsgalattól. Ez meg is jött, és pedig égő nyelvek alakjában ereszkedett alá, s felvilágosította a szegény együgyű halász népet.

Ezek pedig a világozságot elterjesztették a világ minden népei közt!
 Harczolt ellenük Róma, harczolt Athen s a mi még több, utjokat alta Alexandria az egész ókor tudományának fegyvertárával s a szegény halászok — legyőztek!

Az egyik oldalon ott látjuk az összes világ ismeretét felhasználva, s felhasználva, kezében a politikai s minden gondolható hatalommal, a másik oldalon egy kisdud csoport fel nem fegyverve egyebbel, mint az égő nyelv által belejük öntött lelkesedéssel.

S ki himné, hogy ezen óriásilag aránytalan harczban a kis csoport győzött? Győzött a világozság!
 Győzött a lelkesedés!
 Győzött az égő nyelv!

Csakis rendkívüli hatalommal felruházott emberek tehetők azt, a mit az apostolok vittek véghez. S e szellemet átruházták utódaikra, a kik tovább harczoltak es lámba erőködtek ellenszék, épületükön megtrtő a pokol hatalma.

Az égő nyelvek szentelték fel az Űdvözítő épületét! Ők leheltek abba azon szellemet, mely az egyházat győzelemre segíté.
 Az égő nyelvek tették az egyházat tartóssá, s azok teszik azt most is erőssé.
 Az égő nyelvek: az egyház szelleme.

E szellemről korunk fiainak ferde fogalmai vannak, azt vagy egyszerűen tagadják vagy csúny esavarráin a dolgot végre is balra magyarazzák.

Nem bocsátkozunk theologiai okoskodásokba, mert az nem kenyerünk, s az ellenfél e fegyvereket valószínűleg el sem fogadná, azért bátor harczoshoz illőleg az ellenség agyver-

tarából vesszük a harezai eszközöket és saját tartományában támadjuk meg.

Korunk óriásai (!), a kik cigáráró szónál „eltagadják az úr Istenet az égről” rendesen a történelmet veszik fegyverül, s annak segítségével aztán bizonyítgatják, hogy mennyire haszontalan intéstitúció az egyház (a vallás), s hogy milyen boldog és művelt lehetne nélküle a világ!

Ezen emberek nemcsak egyoldalnak s avval együtt igazságtalanok, hanem egyszerűen vakok, és szükségük volna az égő nyelvekre.

Minden humanisztikus intézmény a keresztény vallásban gyökerezdik. Gondoljunk csak vissza a néger rabszolga-kereskedés megszűntetésére; *) az Isten előtti egyenlőség tanából fejlődött ki a törvényelőtti egyenlőség. Tessék e dolgot jól megfontolni, ez az emberiség legfőbb jótéményei közé tartozik.

Honnan származnak a sokféle humanisztikus intézetek: szeretetház, árvaház, és a szegényeket segítő mindenféle egyeslet? Nemde a parancsból, mely szerint az éhezőknek ételt kell adni s a mezteleneket ruházni?

De van még egy ajándék, melyet egyenesen a kereszténységnek köszönhetünk és ez — a civilizáció.

Az égő nyelvek-ből áradt ki a szellem, mely az európai művelődést átlenge, mely azt meg mint gyenge esemélet ápolta, s nemcsak fejlődése útját jelölte ki, hanem avval annyira olvadt össze, hogy ha a civilizációból a kereszténység részét elvesszük, ott csak egy vézna karikatúra maradna. Csak a kereszténység szelidíthette meg a vad germanokat, a harezias magyarokat s a többi műveletlen népfajokat. Csak az volt képes egy tartós, s humanizmus alapján álló, művelődést teremteni; mert a bagdadi és kordovai khalifáság művelt-

*) Csakhogy az is igaz, hogy keresztények kezdtek és folytatták e gyakorlatot szletet, s midőn az egyesült államok felől a szabadtól angyal közeledett, ismét kereszténynek voltak azok, kik véres harczokat vívtak a rabszolgáság megtartása mellett. Szerk.

sége, melyet oly annyira szeretnek a kereszténységgel szemközt említeni, igen rövid ideig virágzott, nem volt életképes, s az izlam, a legkifinomott tudósok véleménye szerint, a művelődés elő, áthághatlan korlátokat rak.

Tehát csakis az égő nyelvek szellemétől áthatott vallás teremthetett művelődést, humanizmust, egyenjogúságot, s mindazon javakat, melyekért lelkesedünk.

A civilizáció fényes oldala s eszményképei a kereszténység diadalát jelentik, diadalát azon szellemnek, melyet a sz. lélek az apostolokba öntött.

Veszélyes kort élünk. A Büchner-féle fércezményeken ridég materialistá vá fajult nemzedék elvet minden ideált, a lelkesedés minden szikrája kialudt benne, s magasabb eszméekért harczolni képtelen.**) Ezelőtt, — így olvassuk a történelemben — a fiatal ember kitombolta magát s aztán lett belőle egy V. Henrik, angol király vagy IV. Bourbon Henrik francia király stb. betöltötte tetteinek hírrel a világot, vagy más uton használt a közügynek, mint derék polgár; most ha már a kéjek póharát az utolsó cseppig kiürítette — hasznavehetetlen tagja a társadalomnak, ha van benne még egy kis szikrája a szembennem — főbe lövi magát, többnyire azonban schwindlerré lesz, csak jobbra balra s aztán Amerikába löpi magát a hol keszen várja a master Lynch.

Égő nyelvek! Szálljátok meg a mi nemzedékünket is, öntsétek beleje apai erényeit — melyeket elvesztett, adjátok lelkesedést — melyre oly nagy a szükség, adjátok vissza az önbizalmat (nem elbizakodottságot, ebből na-

**) Sajnos, hogy így van! Manap a „bonton”-hoz tartozik a vallásról itymalodog szollani, sőt ezt tartják a műveltség, s szellemi emancipatio netovábbjának. Már pedig tekintsük akár a porban élő begarat, avagy pillantsunk fel a csillagok mirádájához, mindamint égő nyelvek hirdeti a természet a nagy alkotót, a kit dicsőit a zentia es macdri, de a kit sem Büchner, sem emek hívői, de még a búles lángszeg föl nem ér. Azonban erösen hisszük, hogy eljövendő azon kor, a midőn a népek vissza fognak térni egy örök istenkhöz, s imádi fogják világozságban és igazságban; a mikor égő nyelvekkel fogják hirdetni: az is isten, és az emberek az ő gyermekei, egymás között testvérek. Szerk.

Tárcza.

Pünkösöd.

Pünkösöd! te vagy a lelkesedés szent napja, Tantsd meg ez egy szót nekünk megérteni, Hogy meg tudjuk azt, mi rejlik szívünk mélyén, Mi örökbecsi, mulhatlan és isteni! — Tiszta szívből legyetek hát üdvözölve: Hit, szeretet, reményesség és földi béke, Eljött a nap! s vele urunk szent igéje, Áldást hintve szállj minden ember szívébe! Szántó József.

Bimbózik már....

— M. Corneliohoz. —
 Bimbózik már a pünkösdi róza,
 A legszebbet leszakasztom róla;
 Rózsaszín kis lelkébe helyezem,
 Ugy küldöm el neked, hűtlen kedvesem.

Most is kedves vagy énekeim oh lány —
 Bimbó voltál éltam tavasz fáján
 Voltál csak! — de letéptek már rég róla,
 Másnak lettél a szerelem bimbója.

Ezt a bimbót azért küldöm neked,
 Mert neked még kedves az emléked;
 Emlék az már — régen voltál az enyém
 Azt az időt el-még most sem felejtém.

Lesz még bimbó sokszor a rózsafán,
 Lesz még talán nekem is egy rózsám.

Felejteti még sem bírlak leánykám
 Te voltál a földvidő,
 A legelső rózsabimbó,
 Hervadni tért életem rózsafáján.

Récz Márton.

A művész boszúja.

(Epidos Voltaire életéből.)

Az 1732-dik év tavaszán az akkor 38 éves Voltaire „Zaire” ezimű tragoediáját fejezte be. — Karszokjébe állt és átlapozgatta a terjedelmes kéziratot egy boldog mosolyal. — Újra és újra átolvasta azon helyeket, melyek véleménye szerint a legfenségesebb drámai eseményt tartalmazták és ábrázolótt képzeletében ama nagy dicsőségről, melyet e művel aratni fog.

Voltairek már ekkor híháí voltak a híuság és önmagának többre becsülése, melyek életében annyi kellenetlenséget okoztak neki. — Most azonban égig emelte őt azon érzet, hogy valami különöset teremtett. — Nem vette észre művének hiányait, annyira beleszeretett annak érdemeibe. — Véleménye szerint a „Zaire” a legtekélyesebb dráma volt, melyet valaha írtak.

Felkelt székéből, küsső gondosabban fölöltözökdött, és kéziratát hóna alá tevén, a Theatre-Francais igazgatósága felé irányá lépéseit. A Theatre-Francais akkori igazgatója Grenoble Henrique volt, ki

személyében a pénztárnok teendőit is egyestette és e mellett irodalommal, de különösen kritikával is foglalkozott. —

Most ép szobájában pamlagu hevert, előtte az előző estei bevétellel telt pénztár volt. Midőn Voltaire belépett, felkelt a pamlagról és így szólt: „Uram, mit akar ismét? tán megint nyomorult faragásaiból hoz valamit? Alig végezte be a haszontalan „Brutusát, midőn már egy új munkát eszirtel össze, hisz tudja, hogy drámaíval népszerűsége, írjon regényeket, tán e tines boldogulni fog.

„Kedves igazgató ur”, könyörgö Voltaire „most ez egész más, ez valami nagyszerű, mely hat, vonz, érdekel.”

Gronoble meghajta fejét. „Valami nagyszerű? tán az ön nézete szerint, az enyim és közönségem nézete szerint ép az ellenkezője. Mi a munka czime?”

„Zaire” felelé Voltaire.

„Istenem! minő név”, „Zaire-Zaire”, vigiátek egy e bár?”

Nem, igazgató ur, tragoedia”

Az Isten szerelméért csak tragoediát nem; a közönség nem akar írni, de nevetni, vig akar lenni, menjen tragoediáival”

„Valami pompás, igazgató ur. A jellemek oly hűen és elevenen vannak rajzolva, mint eddigelő

gyon is sok van!) oltások belénk a minden bölcsesség kezdetét — az Ur félelmét, s mentesek meg a rideg materializmustól, a poshadt egykedrűség — és közömbösségtől, s a mi hazánkra különösen vésthező, a felületesség emelőjén táplált — kozmopolitizmustól.
Regéczy József.

Pestalozzi vallás-erkölcsi elve.

Pünkösdi elmélkedés.
Írta: Zsengeryi Samu.

Két egyház, a keresztény és zsidó egyház ünnepeitől, emez az isteni kinyilatkoztatás, amaz a szt. lélek elhocsátatása emlékére. S ez ünnepen alig köszönhetünk be alkalmasabb tárgyalapu cikkek, mint a nagy nevelési reformátor vallás-erkölcsi elveinek fejtegetésével, azon elvek fejtegetésével, amelyekkel a kinyilatkoztatás és szt. lélek áldásait kívánta a súlyozódó emberiségben feléleszteni. Senki sem tanította az emberiséget isten akaratának teljesítésére és követésére oly fenséges és hathatós szavakban, mint Pestalozzi. Kár, hogy utódai nem követték nyomdokait, s hogy ép ezen elvek miatt vádolták a pozitív vallás tagadásával. Mikor fogják már belátni, hogy éppen azzal ártanak leginkább a vallás-erkölcsi nevelésnek, ha a pozitív vallást keletlenül korábban vonják bele a nevelés és oktatás körébe? Mikor fogják már belátni, hogy nem csak közel van a vesztély, — de a psychologia tanai bizonyítása szerint már ki sem kerülhető, — mely a vallás-erkölcsi nevelést üres phrasiskokban és merev dogmatikai forma dolgokban megdermeszti? Mikor fogják már belátni, hogy a vallás-erkölcsi nevelésnek az életben kell gyökereznie, ha az élet számára akarják gyümölcsözővé tenni?*)

Igen, ha Mózes vagy Krisztus tanát értenék a pozitív vallás alatt, azt a tant, mely első sorban a cselekvés és élet megmegeresítésére irányul! De a legtöbben az egyház tanait tartják a pozitív vallásnak, miknek Mózes és Krisztus tanával gyakran semmi közük sincsen, akármely egyház tanai legyenek is azok.

S mit szólunk ahhoz, hogy némelyek Pestalozsin lélektan igazságokra alapított vallás-erkölcsi nevelési nézetei ellen emelt vádakot az eredeti

bünye alapítják, mely bünt Krisztus lényeges tanának mondják? Vagy mit szólunk ahhoz, hogy azért kárhoztatják Pestalozzit, mivel fel nem említi, hogy az anyának mint egyházi tagnak gyermekeit arra kellene tanítani, a mit mint egyházi tag maga tanult? Hogy az anya saját szívéből meríti a teológiát?

Hisz éppen az a hiba, hogy az iskolának és anyának teológiát kell tanítani, egyházi teológiát, teológiát a kiskorú gyermekeknek. S a ki ezt Pestalozziként ellenzi, azt hittagadással vádolják.

De nézzük miképen kívánja Pestalozzi az igazi vallásosságot meggyökeresíteni, s melyek erre való eszközei?

P. első sorban azt a kérdést veti fel: Miképen keletkezik a gyermek lelkében az isten-fogalom s ha erre azt válaszolja, hogy az ily fogalom képzésére szükséges szemléletek, képzetek stb. az anya és gyermek közötti viszonyból származnak, akkor abbéli nézete legelőbb annyiban egyoldalú, hogy csakis az anyáról szól nem a szülőkről; de a nézet helyessége meg nem cáfolható. Bizonyítja ezt Niedermeyer, ki éppen e nézetre vonatkozólag ezeket mondja: „Az újjákorri paedagogusok nézete szerint csak az anya gyermekei iránt való szeretete és a gyermek anyja iránt való szeretete által kell az erkölcsesség és vallásosság első esirait fejleszteni és megszilárdítani. Senki sem képes annyira a szeretet, hála, bizalom és engedelmesség érzetét, az igazi vallásosság elemeit oly hathatósan fejleszteni, mint az anya. Az ember alig képzelhet magának kedvesebb látványt az értelmes, jámbor anyánál, kinek emelőjén a gyermek nem csak anyagi, hanem szellemi tápot is nyer. Jóllehet a tapasztalat sokban ellentmond ez állításnak, mégis tény, hogy az anya, mint a gyámoltalan gyermek első és legtermészetesebb ápolója, óvója, gyámolítója és nevelője, egész nevelésére, tehát erkölcsi és vallási nevelésére is nagy befolyással van s számos példával be is lehet bizonyítani, hogy az erkölcsben és vallásosságban kiváló emberek nagyrészt anyojuknak köszönik ebbeli kiváló tulajdonságaikat.“ Iparkodjunk tehát, hogy mindenképpen a jövő nezedzők anyját oda képessítsük, hogy felemelkedhessenek azon eszményhez, melyet gyermekeikben meg kell testesítenünk; ha ez megtörténik, kétséget sem szenved, hogy valamint a testi nevelés, az erkölcsi és vallási nevelés is minden tekintetben javulni fog. De a mint a dolog jelenleg áll, mi g t i. az anyák legnagyobb része olyan, a milyen, s a korszellem jelenlegi hatása a nőnemre meg nem szűnik, csak keveset remélhetünk e r észről. Igen jellemzően mondja ezt illetőleg Pestalozzi: „Szegény gyermek! Lakószóbad a te világod; de atyád dolgai által van lekötve, anyád pedig ma haragos, holnap látogatója van, holnapután szeszélyes; unatkozol; szólsz dajkádhöz, de nem felel kérdésedre. Szeretnél az utcára menni, de nem szabad. Most testvéreiddel összekapsz a

játék felett. Szegény gyermek! Mily üres, szivrontó a te világod. De tán szűk világod, ha pompás aranyos kosokban hazánk árnyas lombok alatt? Dajkád megcsalja anyádat; kevesebbet szenveds, de sokkal rosszabb leszsz azoknál, a kik többet szenvednek. Mit nyertél a cserével? Életed, világod még jobban terhelve van, mint a szenvedők világa!“

Pestalozzi Morf szerint abban tévedett, hogy módszerét, mely csupán az „é r z é k - s z e l l e m i“ törvényekben keresi az alapot, a vallás-erkölcsi nevelésre nézve is biztosan czélhoz vezető kalauz gyanú tekintette.

Ha lehet-e azt tévedésnek nevezni, ha valaki a helyes alapelveket a vallásitanításra is alkalmazza? Valjon képződhetik-e vallási szemlélet a nélkül, hogy a kül- és belvilág megfigyelése következtében napot, képzeteket a vallás terére, azaz a léleken csak sejtett érzékföltötti világra átvisszünk? Nöklözhető-e tehát a vallás-oktatásnál a szemlélet? Nem hisszük, hogy volna józan gondolkodó ember a ki e kérdésre tagadólag felelne.

Hogy tehát az oktatás, melylyel vallás-erkölcsi irányban hatni kívánunk, kellőleg szemléltető legyen, szükséges, hogy az a természethez és emberi élethez szorosan hozzá fűződjék. Míg azonban a természethez való fűződés csak ugy történhetik, mint valami adott dologhoz, melyre az ember akaratával és hatalmával vagy semmi, vagy csak igen csekély befolyást gyakorolhat, ugy az élethez való fűződés nagyrészt az ember kezébe van letéve.

A természet és az emberi élet nyújtják a szemléleteket, melyeken a tanításnak alapulni kell. Ha tehát kötelessége a tanítóknak a természet nyújtotta szemléleteket arra felhasználni, hogy ezekkel vallás-erkölcsi életre fűződés befolyást gyakoroljon, ugy az élet nyújtotta szemléletek alapján még oda is kell hatnia, hogy azokat a szemléleteket, melyek a vallás-erkölcsi élet akadályát szolgáltatnának, eltávolítsa a tanulók elől, a vallás-erkölcsi élet előmozdítására szolgáló szemléleteket pedig ne csak megjeltesse, de lehetőleg elő is idézze.

S emel meg Mózes sem Krisztus nem kívánt egyebet; mintkettő tana ugyan az elveket hirdeti. A szülők és gyermekek közötti viszony az emberek és isten közötti viszony képe. A szeretet tehát az a kötelék, mely e viszonyt megteremti. Csak a szülők szeretete következtében, mely isten adománya s ilyenén isten tulajdona, ébredhet a gyermek kebelében a szülők iránt való szeretet, ez utóbbiak pedig isten földi helyettesítői. Szeressétek tehát gyermekeiteket igazán, s gyermekeitek vallásossá lesznek.

Oktatásügy.

Pünkösdi!

Kettő az, mi Magyarországot nagygyá, erőssé, boldoggá, megelégedetté tethi: anyagi gyarapodása és kulturális viszonyainak emelése. Az elsőt elér-

*) Mikor? Tisztelt munkatársunkkal mi is azt kérdjük, hogy mikor? Hát erre bizony kijátás sincsen, mert ha azok is, a kik magukat Pestalozzi híveinek vallják, a pozitív vallások külsőségeire fektetik a fösúlyt, mint várhatunk másoktól? Példával szolgálhatunk, hogy bizonyíthatassuk, miszerint ebbeli vádunk nem a légből kapott. E lapok szerkesztőjének egy igénytelen műve Sch. L. tanító úr által ismertette s bírálva lett az „Értesítőben“. És Sch. úr vallástalanunk mondja a szerző irányát, mivel aztmegereszte kimondani, hogy semmiféle vallás nem óv meg a bünettől, és mivel azon elvet hirdeti, hogy az ember erényes és valóságos lehet és élvezheti, bármely vallásfelekezethez tartozzék is, vagy akár, ha egyáltalán sem tagja. Schiller magasztos elvét, bel kevesen ismerik! Szek.

egy művemben sem, megható jelenetek; remekül alkotott versek, nemes fellező nyelv, nagyszerű gondolatok — Corneille és Racine érdemei egyesülnek —

„Voltaire-vel, ha ha! szakítá félbe az igazgató; „ez az ön szokott phrasisa, ha de jól van, jöjjen el holnap 3 órakor, meghívok néhány színészt és írók, ezeknek olvassa majd fel új drámáját és ha tetszeni fog, nem bánom, adassék a színpadon.“

„Nem sok az amit elértem“, mormogja a költő magában, kéziratait hona alá téve, „de hát mégis valami — csak ezt a Dufresne-t tudnám részemre megnyerni. — Pontosan három órákor következő nap délután elment a színigazgatóhoz. Szép társaság volt jelen. — Dufresne, korának legjobb színésze is — jelen volt.

Mintán a költőt üdvözölték, hozzáfogott darabja felolvasásához; midőn elvégezte, a hallgatóság elismeréssel és dicsőréttel illették e művet és Grenoble nem ellenz, hogy az a színpadon adassék.

A szerepeket szétosztották és betanulták, Voltaira személyesen vezette a próbát.

Végre elérkezett a várva várt este; a színház tömve volt; Voltaire egy félreeső ülésen foglalt helyet és reszketett a diadal előérzetében.

A függöny felhuzott és az előadás megkezdődött. A színészek nagyszerűen játszottak, a néző közönség még sem tudta megkedvelni ez új darabot;

iszonyattal és rémülettel vette észre Voltaire rejtékéből, hogy itt egyik ásitozott, amott a másik szomszédjával társalgott; igaztatlanság által erősbült hallási érzéke; egy átkozott sziszegés is hallott; sőt egyszer hark fűty is hangzott — itt.

Midőn a függöny legördült, a színészek közül egyik sem hívatott, a nézők részvételenül hagyták el a színházat; szomoruan követte őket Voltaire; ilyenmő nyilatkozatok melyeket hallott: — „Borzasztó fád, unalmas darab“ — „már emek a Voltairenek is lefutott arany-kora“ — „hála isten, vége már a boldonságnak“ — nem igen kellemesen hatottak ezek.

Haza érkeve, elkeseredve leült asztalához. „Zairet“ mindenkép átfogatta, átvaltoztatta egész éjjel, és reggelre a „Zaire“ tökéletesen átalakította.

Ismét elment Grenoble igazgatóhoz, ki alig, hogy belépett, így szólott hozzá: „Nem mondtam mindjárt?“ — mindazáltal Voltaire könyörgéseire készen nyilatkozott, hogy a szerepeket újból leírják és osszák szét. — De a következő napon egy kártyát kap Voltaire az igazgatótól, hogy a „Zaire“ nem adathatik újból, minthogy Dufresne megtagadta közreműködését és szerepét visszakuldtte.

Voltaire mintegy villámtól sújtva állott. — Ha Dufresne, ki egyszersmind rendező is volt, nem játszik, a darab többé nem adathatik és feledésbe jut — ezen aztán az isten sem segíthet, ha nem Dufresne; minden eszközt fel kellett tehát használni,

hogy őt arra bírják, hogy szerepét visszavegye, mert őt neki volt a darabban a főszerepe. Voltaire írt neki egy hízelgő levelet, melyben őt könyörgő kifejezésekben kéri, vegye fontolóra a dolgot és az új szerepét legalább áttekintésre méltassa, de Voltaire a levelet a hozzá mellékelt szereppel együtt visszakapta.

Kétségbeesésében Voltaire Dufresne ajtóhasadékán át tolta be a szerep egyes részeit, de ez azt az abalakon keresztül a távozó Voltaire fejére hajította.

Gondolkodott, mi tevő legyen? Hogy bírja rá az akaratos színészt, hogy szerepét visszavegye? — Hirtelen hangosan felkaczagott. „Jó lesz“, mormogó őrlve, „megállj, öreg gazfi, tudd meg, mit tesz, az öreg Voltairrel daczolni.“

Egy héttel a történet után Dufresne-nak jutalomjátéka volt, és mivel az nagyon jól sikerült, elhatározta, hogy színész-társait megvendégéli.

Egy délután a szín-társaság könyvelésen lakomázott a Dufresne lakásán, midőn felnyílik az ajtó és két szolgáló lép be; mindketten kezükben nagy kosarat hozva, melyet az asztal közepére letettek, azon megfigyzéssel, hogy Dufresne egyik nagy kedvelője és tisztelője ezzel akarja háliját bemutatni sok élvezetteljes estéjéért, melyet neki a színész szerzett.

Felmelték a kosár fedőjét és ime a kosárban 12 füveg volt champagner-rel telve, a második kö-

Hétjük, ha földmívelésünket okserűen rendezzük, ha az ipar terén felmerülő ábrándokról lemondunk, ha a minden erőköt összpontosítjuk arra, hogy mint földművelő állam rendelkezésünkre megfelelőjünk. Itt földművelők férfainak jobbaira gazdagos és hálás munkáért várakozik.

A másik esakis a tanügy, a közoktatás helyes organizatiója által lesz elérhető. — Hogy ez most még sem a kor kívánalmainak, sem pedig az ügy érdekében nem felel meg, legjobban nyilvánlik azon körülményből, hogy hazánkban ezidét még nincsen magyar országos tantestület sem, a mi a helyes közoktatásügyi organizatióknak első és fő-kelkéje.

Nálunk vannak felekezetek, községek, társulatok, magánosok, nemzetiségek. Ezek mind az állam keretén belül ugyan, de oly irányban organizáltak tanügyeket, mint az állam érdekében, hazánk alkotmányos viszonyainak soha, de soha sem felelhet meg. Mert a helyes, a természetes és hazánk érdekében megfelelő tanügyi szervezés csak akkor létezhet, ha a most nevezett testületek jogainak lehető tisztelgetés mellett az állam a közoktatásügyet országossá tenni iparkodik.

Itt mindenkéltől a népek tanítója, mint ilyen kell, hogy ismertessék el az országos tanügy representánsának.

Mikor Poroszország 1848-ban alkotmányt nyert, az első alkotmányos közoktatásügyi miniszter valamennyi porosz provincia főnökehez felhívást intézett azért, hogy gyűjtsék egybe a felekezetek, községek, magánosok és az állam szolgáltatában álló néptanítókat arra, hogy minden provinciából küldjenek Berlinbe két-három szakembert, kik a tanügy organizatiójának az új alkotmányos viszonyok közé való illesztése fölött határozzanak. — Ugyanazon tanügyér a néptanítókhoz szózatot is intézett, melyben őket figyelmezteté, hogy „a haza javára a népek csak oly férfiakat ajánljanak országos képviselőikül, a kiket az alkotmány bírtaim ismernek.“**

Ily felhívást tanúsított a cultura emelése érdekében Magyarország felelhetetlen közoktatásügyi minisztere, Eötvös báró is, ki midőn „sokat akart tenni rövid idő alatt“ főleg a népiskolai tanítókra támaszkodott. — Meghalt! Elvesztettük őt nagyon, nagyon korán!

A kormányzása alatt 1870-ben tartott egyetemes tanítógyűlésnek a fennlelt lelkű miniszter nagyon örvendett, mert benne esirgát látta egy magyar országos tantestület megteremtésének. De meghalt! Elvesztettük!

Egy országos közoktatásügyi tanácsot akart létesíteni, melyben minden vármegye tanítóinak küldöttéi vettek volna részt a tanügy szervezése munkálataiban. Amde: — Meghalt! Elvesztettük!!

Halála után egy magyar tanító-egylet folyamadott a miniszteriumhoz, hogy a kir. tanfelügye-

lök által tartasson minden vármegyében össztanító gyűlést, választasson külföldi egy „országos“ közoktatásügyi tanácsba. A kormány e helyett csinált maga ilyen tanácsot a tanítók nélkül, mely most nem egyéb, könyvbíráló bizottságunk.

Ekkor — 1872-ben a néptanítók önjegyükből alakították meg az országos tantestületet a „Magyarhoni tanító-egyletek szövetségé“ nek képeben. — A miniszterium országos tantestületet így alakban nem akart. Hét évi vajúdás után a tanító-egyletek küldöttéi — 1879-ben — újból kimondották, hogy „országos tantestületre“ szükség van és újból megalakíták a „tanító-egyletek szövetségét.“ Ez sem kellett! — A tanítók minden indoklás nélkül el lettek utasítva.

Amde a kérdés iránt a magyar képviselőház is kezdett érdeklődni. A zilatalkás lett kulturális viszonyok égető szükségének tüntetik fel a tanügy országos szervezését.

Végre részántra magát hazánk jelenlegi közoktatásügyére. Trefort ur ő nagyméltósága, hogy egy f. é. ápril 21-én 5321. sz. a kelt rendeletben kijelentse, „hogy a kir. kormány által jóváhagyott alapszabályokkal bíró összes magyarországi tanító-egyletek képviselőinek három évenként országos tanítói gyűlésre összehívásáról megfelelő államszegély mellett“ magba kíván gondoskodni.***)

E szerint tehát a szabad, a felekezeti, a hivatalos tanító-egyletek, ha alapszabályaik kormányilag jóvá vannak hagyva, megfelelő napidíjak és utiköltség általánnyal tanügy-képviselői gyűlést fognak tartani.

E tárgy fölött fog tanácskozni pünkösdi napján Budapesten az egyetemes tanító-gyűlés végrehajtó bizottsága.

Ha a miniszter nyolcz év előtt mondja azt, a mit a fennebbi rendeletben közöl: most hazánkban talán már meg volna az alkotmányos viszonyoknak megfelelő tanügyi organizatiója! Sok ékesredezett harozot tett volna egy 8 év előtti ily rendelettel a miniszter feleslegessé.

Szeretnék birni lánnyelvvel, mint az Ur apostolai, hogy tanítóinknak megfoghatóvá tegyem pünkösdkor azt, hogy a miniszter rendelete haladás a kulturális organizatió, a tanügy országossá tétele terén, melyet hazánk jobb érzelmi polgárai örömmel fognak tudomásul venni.*

Budapest, 1880. máj. 12.

Rill József.

GAZDASÁG.

A prêmes-öltönyök gondozása és eltartása.

Eljött az idő, hogy a bundák és prémmenüek elhelyezéséről s a jövő hideg évad bekövetkeztéig ezek gondozásáról gondoskodjunk.

*) Legalább arról az iparról, mely a népiskolából is meherült akar csinálni, s melyből, ha csak a köfektetés is felkarolják, csodadolgokat varnak a sanguineusok. No de hiszik-e, hogy már kiábrándulo félben vannak kik is, mert kezdé belatni, hogy a mit Bajorszag hegyei között tesznek, ugyanaz a munka nem illik oda a Hortobágra. Ideje is! Szerk.

*) Tisztelt elvtársunk és barátunk szava mint a hazai tanügy egyik előkelő és buzgó apostolának szózata, buzdit, lelkesít és felemel. Nem üres phraxisok és nem is alkalomszerű elmékedések azok, a miket ő elmondott. A miért az évek hossza során át küzdött, és meg folyton küzd, a miért súlyosan, de bátorán szenvedett, annak beteljesedését közeledni látja, s ez lelkesít őt arra, hogy másokat benntünd lelkesítsen, buzditson.

Adja Isten, hogy teljesebbé menjen, a mit ő remél! Szerk.

sárban egy óriási nagyságu pástétom és 12 sült csibe, melyek a pástétomhoz voltak kapcsolva, e csibék közül mindegyik esőriben vitte a Dufresnetől visszautasított Zaire szerepeket.

Csodálkoztak mindnyájan, Voltaire mikép jutott e gondolatra; megadták a pástétomnak és a felségs borknak a maga tiszteletét és a következő napon Dufresne hajlandó volt szerepét betanulni.

Igy tettek a többi színészek is; a darab újból adatott, most meglehetősen sikerrel, bár a színház nem volt úgy látogatva, mint előzőr; de már a második estén a színház telve volt, és midőn a függöny le-gördült, visszhangzottak a falak az éljenzéstől, a tet-szés-nyilatkozatoktól. — Szerző és színészek újra és újra hívaták, bár Voltaire nem jelent meg egyszer sem a színpadon.

A következő napon Grenoble-tól meghívót kapott, hogy delután jöjjen el hozzá, Voltaire szivesen engedelmessékedett, annyival inkább, mert tudta, hogy díjazásáról lesz szó és Voltaire mindig szerette költő letére a pénzt.

„Mondja meg szerző úr, mit követel?“ — szó-ltá még Grenoble a belépőt.

„A bevétel negyedrészét, valahányszor darabomat adják.“

„Elfogadom.“

„Továbbá költségeim megtérítését.“

„Költségeit? miféle költségeit?“

„Hogy darabomat színpadra hozhattam, 12000 francomba került.“

„Hogy-hoz?“

„A Zaire-szerepeket az akaratos Dufresne uramnak pástétom és borhoz kapcsolot 12 sült csibe eső-ribé kellett átadnom.“ Tessék a czukrász és borke-reskedő számlája.

Grenoble savanyu pofát vágott ehhez, mindaz-által Voltaire-nak megfizetnie a kívánt összeget; a következő napon elment az igazgató a próbához és Dufresne-t magához intve így szólt:

„Dufresne úr! meg van elégedve fizetésével mint rendező?“

„Meg éppen, de ha egy pár ezer franc-cal javítanék, nem utasítanám vissza.“

Egy pár ezer franc-ot fizetéséből levonok, igen, igen! ne tetszett volna uraságnak a pásté-tomra mint segéd rendezőre szorulni és szerepét sült csibesőriben elfogadni. —

E szavakra elment és Dufresnet ott hagyta, ki merevülten állott ottan: mindjárt tudta, ki volt enek okozója, hogy azonban komolyan gondolta a dolgot az igazgató, a következő napon vette észre, midőn a színészek fizetésök kikapták, Grenoble fizetésének negyedrészét levonta azon megjegyzéssel, hogy ez mindaddig ismétlődni fog, míg a sült csibék stb. értéke 12000 franco ki nem lesz fizetve.

A művész hozzászólt mérges volt, dültől hab-

zokásos, hogy a bundák és prémmenüek kelte eltartás és gondozás czéljából a szűcsöknek adatnak át. Tekintve azonban, hogy efféle ne-vezetű mindenkor kiadással jár, s hogy a de-positum conservatorok — kivétel a kivevők — inkább rotnak és kopnának, mint megóvják az említett ruhamenüeket, azt hisszük, hogy talán nem lesz haszon nélkül, ha az ide vágó gon-dozás és eltartási módról röviden megemlék-szünk.

A szagos szerek ritkán mentik meg a ru-haféléket a rovarpusztítástól, miután tudunk példát, hogy a különösen erős szaga pézsmá is eredménytelen maradt. Legjobb még vékony terpetinell áztatott papírszeleteket az óvandók közé rakni. Attól, hogy a terpetint pesceleteket okozna, félni nem lehet. Miután szerünk mint illo olaj zserpseceket kivételére használtatik s az u. n. persészappanyok egyik fő alkotórésze képezi. A bagaria és somkóró szintén ajánl-ható. A sárgán virágzó somkóró (Melilotus officinális), mely alföldünkön vadon burjánzik s melyből a gyógyszereszek a kellemes illatu u. n. sárga lóheréfu-tapasz (Emplastrum meliloti) készíttik s mely leginkább a nyirknirgoly-daga-natok eloszlatására szoktak használni, főleg a molynoknak nagyon elleneszenes, s ebből magyarázhat, hogy Bécsben az udvari kocsikban vi-rágjában levágotott somkóró füvet tartanak; másut pedig nyaratszaka az elzárt szobák burtoait borítják be vele.

Az értekes prémfélék p. o. a diszmenték, kalpagok, karmantyuk stb. legovés, de sőtét helyen s elég távan helyeztessenek el; a vilá-gosság a szőr fényt emésztí, (abblühen). Ezen kívül a por behatásától óvandók s e végből gyakori s szorgalmas kikopogást, keféltés, szel-lyektést s főleg gondos kifésültést ajánlunk, mi által a molynk petéi és fiasitásai eltávolíthatók.

Legbiztosabb pedig az efféle megszárdítot-kezt sós vízbe áztatott s azután megszáritott vászonlepedőkre vagy kendőkre göngyölni s ek-kép alkalmas helyre elhelyezni. „F. E.“

Báró Nyáry Gyula

Fővárosi levél.

Két hét eseményét kell a türelmes közönség elé tálnalom, azon szerénytelen óhajjal, hogy azok szives figyelmükre méltassák. Az igaz, hogy sok kopott dolgok vannak már benne, de talán vannak, kik ezen kopott dolgokat még nem ismerik.

A népszínházban 100-dszor adták a „Cornel-vili haragokat“ zsuftolt ház előtt. Tihányi volt a centennáriom hőse. Csak 6 játszott benne 100-dszor mint bíró, pompás alakítással. A darab még min-dig tetszik. Tán nincs is Budapesten senki, ki ezen darabot ne látta volna.

Csodák csodája történt: Salvini a világ első tragoedistája a német színházban „Morte civile“-ben zott és elhatározta, hogy Voltaire-en iszonyu boszút fog állani.

Három nappal az elbeszélt események után, Voltairt szobájában látjuk, egy új tragoedia alap-eszméit jegyezven fel. — Arczán örömszög tükröz-zött, talán megemlékezre a dús bevételről, melyet darabjának 4 héten át szakadatlanul adása szerzett neki, vagy tán a pástétomon is nyert egy pár ezer franc-ot; szóval egészben vígság és jókedv látszott rajta, midőn a szolga egy esomaggal lép be, és azt az asztala tette: „Ép most érkezett a postával, Voltaire ur!“

Felbontotta a csomagot és nem kevésbé dűb-bent meg, midőn a „Zaire szerepek“ kezébe estek, mellettkől levél volt következő tartalommal:

„Nagyon tisztelt Poeta Ur!

„Érett meggondolás és a „Zaire szerepek“ új-ból áttekintése után azt tapasztaltam, hogy az egyes szavak nagyon is nehezek, mintsem azokat emléke-zetembe véshetném, ugyanigy vélekednek társaim is azon tanácsnak, hogy tessék egy más társulathoz fordulni, mely igazi művészi szellemtel áthatva az Ön darabját méltón előadhassa.

Egyszersmind megemlétem Önnek, hogy a pás-tétomot 12 franc-ért el lehet készíttetni, így Ön csak 1988 franc-ot nyert e dolognál, mi a mai

lépett fel, utána pedig Othellóban, üres ház előtt. Tán a budapestiek izlésüket veszítették el? Dehogy! Hanem nem akarnak német színházba jární.

Senki sem akar germanizálni lenni. No, böcsiek mint szólók ezen „Gewaltact“ ellen!

A nemzeti színházban április 23-án számos és változatos közönség előtt adták dr. Váradi Antal 100 aranyat nyert „A török vizigátka”.

Tagadhatatlan, hogy ez nem mestermű. De ha le is számítjuk az ellene felhozott hibákat és gyengéket, a jelenetek és epizódok humoros sora, a szerkesztés bonyodalom, melynek végfejlése mindenkit kielégít, mindezek után lehetetlen, hogy a darabot örömmel ne névöljöljük. Bármit is tudnak felelte mondani, a darab mindig mulattat és a néző mindig nevetni fog rajta.

A darab meséje ez: Adèle özvegy, kinek vagyonát b. férje elpazarolta s a nevelő lányába (Teréz) szemben Bélgát vonatkozik vejjél elfogadni, mert ez nem bír elég biztos vagyonnal. Mert Adél elve szerint csak gazdag férj mellett élhet a nő boldogul.

Béla szövetkezik Jenő barátjával. Ez utóbbi Adélt Amor hálójába akarja csalni, de ő maga maradt benne.

Adèle szintén megszereti Jenőt. Hogy Béla és Teréz már szerették egymást, felesleges megjegyezmem.

Adèle annyira hűtlen lesz elve iránt, hogy Jenő összes adósságait is kifizeti.

Hogy Béla Teréz birtokában biztos legyen, még feltékenységi jelenet is fordul elő.

Béla Adelenek, Jenő pedig Teréznek udvarol. Következik kölcsönös szemrehányás, kibékülés és a darab végén két esküvő. Adélt két veszi Jenő, Terézt pedig Béla.

Igen sikerült, humoros és új alak benne Cenci, ki legelőször jöven fővárosba, új barátok által elsőrangú dandyvé válik.

Az alakítók közt Prielle Cornélie (Adél) Csillag Teréz (Teréz) Mihályi (Béla) és Vizvári (Cenci) tünnek ki leginkább. Különösen ez utóbbit, minden megjelenésnél zajosan tapsolták.

Már április 30-án köszöntött be az eső, és tartott a pénteki nap kivételével egészen eddig. Nagy ember-gyűlölet az az eső, a legszebb hónapban áll elő, elrontja az emberek mulatságait, haragszik mindenkire, még a királynak sem kegyelmezett.

Május 1-je „múlt, „Ohne Sang und Klang“ mondanám (?) ha német volnék.

Május 4-én nagy falragaszok szerte széjjel hirdették, hogy ma kezdődik a gr. Károlyi-kertben a tavaszi ünnepelv. És az eső folyton-folyton esett. Triste temps! Triste temps, mondta Bourgoing báróné. — Szomorú megnyitása volt az ünnepélynek, de annál fenyesebb volt a vége. Az első napon a látogatók csak gyéren jelentek. A katonai zenekar azonban semmivel sem tördve mégis virgán futta a magyar nótákat. A hölgyek kik közül szépségük által leginkább Gyulai Margit, Pálfi, Inkei Irma és Andrásy Ilona tünnek ki, rövid festői vázsonruhában jelentek meg. Pulszky Polyxena szelleműs társalgása számos látogatót vonzott a „Tavaszi“ pompás sátrába.

szornit péntékrőlhamnyek közt nem csekély haszon. Maradok tisztelőtel Dufresne Jean, rendező és színesz.”

Voltaire merelvitlen tekintett a levdre : végre eltette és gondolkodni kezdett, mit tegyen? de a találékony elmének nem jutott semmi eszébe, hogyan vihetti keresztül, hogy darabját mások is adják — semmi sem használt; az elkekeredett Dufresne megesküdt, hogy többé oly szót sem említ, mely őt a „Zaire“ re emlekedtet; sőt mást is tett: Voltaire irodalmi ellenségeit feltűzte, kik szépirodalmi lapokban és másutt a drámát erősen megkritizálták, úgy hogy a közönség részvéte a mű iránt csökkent. Sikerült nekik a drámát háttérbe szorítani és különösen, hogy Voltaire nem sokára barátjának falusi jószágára menekült, a „Zaire“ teljesen feledésbe ment: csak később, midőn dícsősége európai lett, egyéb műveivel együtt ez is újra adatott.

Dufresneről pedig azt mondják, hogy soha el nem fogadott az előtte oly győztes drámából szerepet. —

Ez volt egy művész boszúja.

Estefelől midőn a villanylámpa az egész környéket megvilágította, a látogatók tömegesen kezdtek az aránlyag kis kertbe tödőni.

Az első nap anyagi eredménye: daczára a női csabító mosolyok ellentáthatatlan ostromlásának, csekély. A „Tavaszi“ fogy.

Csütörtökön reggel érkezett meg a királyi pár. Az utczákat, melyeken átvonultak, kíváncsi néptömeg lepte el.

Délután piros falragaszok hirdették, hogy a Rákossy löverseny lesz. Polgár, mágnás, mindenki a Rákossra tödült hol a királyi pár, Rudolf trónörökös, József főherceg, Coburg-Gotha herceg és neje is jelen voltak.

Kár, hogy „Kincsem“ nem futott. Az akadályok versenye elmaradt, mert erre csak egy jelentkezett.

A második „tavaszi nap“ jobban sikerült. Az ütközést kezdődött. A mosolyok legyőzhetetlenek, erőtlenné tészik az „ellenfelet“ a látogatót. A „Tavaszi“ alig kapható.

Péntek reggel érkezett meg Rudolf főherceg. A 3-ik és utolsó tavaszi ünnepélyt nyílt kocskiban jelent meg majdnem az egész királyi család. A kert zsufolásig telt meg. A tolongás óriási volt. A királyt „Gott erhalte“-val, József és Coburg hercegeket Rákóczy indulóval fogadták.

A Buffet, az egyes sátrak, mind mind tele voltak a vendégekkel. A hangverseny is szép volt. A karinthiai férfi ötos és Márkus Emilia érzelleműs szavalata pompásan sikerült.

A 3-ik nap eredménye: összes bevétel 30,000 forint; tiszta jövedelme 20,000 forint. — Vivat, Bourgoing báró és báróné! éljen Pulszky Polyxena! Éljenek a derék hölgyek! éljen a.... akinek kedve tartja.

Szombatn reggel a hadi szemle kezdődött a vérmezőn a király előtt. Legjobban viselték magukat, a Ludovica akadémia növendéi, a kadetek és a Kussevich ezred.

Szombat délután ismét löverseny volt. Ez jobban sikerült mint az előbbi.

Szombat este adták Almásy Tihamér, 2-iknek itélt, Borzán Mareszját. Szép sikert aratott. Sokat nevettek rajta. A dalok kitünők benne, mit nem is lehet esodálni, mert Aggházy és Hubay írták a zenét.

A vöröskereszt egylet e hó 10-én tartotta meg közgyűlését. D. e. 20 percczel múlt 11 óra, midőn az első udvari fogat az akadémia tornáca elé rohogott. A két elnök, a jegyző, a miniszter-elnök és a főpolgármester a belső díszkísérettel kéző palázas urak által kíséve az akadémia főajtójánál várták a királyné megérkezését. 11 óra 23 perccel szállt ki a királyné. Nehéz fekete selyem ruhát viselt, apró himzetekkel és fekete gyöngyszemekkel kirakva, fején fekete Rembrandt kalap biborpiros szalagsalíszel, kezén sárga szarvasbőr keztyű. Rudolf trónörökös követte őt osztrák ezredesi egyenruhában.

A második fogaton József főherceg jött honvédtábornyúl egyenruhában, nevével Klotild főherceggasszonyval, a ki világoskék selyem ruhát viselt, vállán fekete eskos eréme-lebbentnyűkel s könnyű fehér tollas, nyári kalappal. A közönség háromszoros riadó éljenzése kísérte a királynét és a főhercegeket. — A rövid üdvözlés után a királyné a fölépésen az akadémia melléktermébe vonult, hol dr. Haynald biborokérsok, gróf Andrásy Gyula, a miniszterek, Haymerle s mások által fogadtott. Innen a közpajton, 11 óra 31 perccel lépett az akadémia gyűléstermébe, lassan, mosolyogva s a vendégek háromszoros felbuzgó éljenzését szíves kélegyintésekkel viszonozta, közeledett az elnöki emelvényhez, helyet foglalt a trónon s a közgyűlést a következő szavakkal nyitotta meg:

„Szívélyesen üdvözölöm az emberbaráti és hazafias működés terén az országos segélyző nöegyvet választmányát, a vidéki és főkegyelvek küldöttein. A közgyűlést ezennel megnyitottam nyilvánítom.”

Erre gróf Zichy Livia felolvasta az üdvözölő beszédet, mire a királyné így válaszolt:

„Az ünnel hallott lelkes szavak mélyen megéhatottak.

Zálogát látom azokban nemés és komoly elhatározásunknak felebarátaink szenvedéseinek lehető enyhítésére, miért fogadják meg közvetlenemet.

A vörös kereszt jelképe alatt az egész művelti világon jótékony társulatok szövetkeztek a csatatéren megérőlt harcaink megemlézésére.

Magyarországban e magasztos feladat az országos segélyző nöegyvetnek, a vidéki és főkegyelveknek jutott.

De a feladat sikeres megoldása feltétlenül attól függ, hogy az egyletnek már béke idején országosszerte úgy legyenek megalkulva, miszerint áldados működésüket, adott alkalommal rögtön megkezdhessek, mert az idősebb szervezés legkisebb hiánya, váratlan háború esetén, ezer meg ezer honfárs életét kockáztathatná.

Azért egész bizalommal számíthatok soha nem lankadó erélyűk és tevékenységükre.

E bizalom s a kitűzött emberbaráti szent cél indították az országos nöegyvet védnökségének elvállalására, valamint arra is, hogy a mai gyűlésen az elnöki széklet elfoglaljam.

Változatlan rokonszenvenről s készséges támogatásomról jövöre is biztosíthatom önöket.

A helybeli teendők ellátása czéljából személyem képviselőtelm kedves hűgomat, Klotild herceggasszonyt bízom meg, felkérvén őt a mai tanácskozásköz vezetésére is.”

Erre Klotild főhercegnő az emelvénytől kissé távolabb elhelyezett zöld asztalnál megállt, mellette gr. Zichy Livia és gr. Teleky Sándorné, más oldalt Ivánka Imre, Ribáry miniszter tanácsos s Leitner Imre titkár. Klotild főhercegnő tisztán magyarul s egy akármilyen régi elnökölz méltó hűgádsággal mondá e szavakat:

„A rém ruházott legmagasabb megbízás folytán az ülés napirendjének tárgyalásához térünk át. A jegyzőt illeti a szó.

Erre Klotild főhercegnő a lefölsre jelt adott. Mindenkí leült (néhány fészkelődő kreuzer-reportert kivéve, kik itt is ágaskodtak).

Ribáry miniszteri tanácsos a horvát és pozsonyi segélygyelet üdvözlétet tolmácsolta, kik egyesülni akarnak. Ivánka Imre erre indítványozá, hogy a választmányra bizassék az egyesülési módozatainak megállapítása. Klotild főhercegnő feltette a kérdést s az elfogadtott.

A titkár erre felolvasta az évi jelentést, mely tudomásul vétetett. Az évi számadás a következő adatokat tünteti elő: 1879 dec. 31-én napján tagdíjakban befolyt 16,082 ft 84 kr. Az első szervezés kiadott 3277 ft 41 kr. maradt 12,804 ft 63 kr. A boszniai sebesültek részére befolyt 3623 ft 17 kr. kiadott 3144 ft 94 kr. rendelkezésre állott 478 ft 23 kr. A szegedi vízkárosultak számára befolyt 33,022 ft 44 kr. kiadott 22 880 ft 31 kr. rendelkezésre állott 10,141 ft 53 kr.; a török holmikért a költségek levonása után befolyt 1560 ft. 46 kr., decz. 31-én volt póntárkéslet 24,984 ft. 85 kr.

Tudomásul vétetett s a felmentés megadott.

Most tíz forintos tagdíjak iránt hozott határozat az előterkeztel megállapodása szerint. Használó etelemben nyertek eldöntést az egylet levelezéseinek póntmentessége, valamint a szegedi károsultak számára begyűlt fölösleg hovatfordítása iránt tett indítványok is.

Ezek után az ideiglenes választmány léköszönt; az állandó választmány ekép alakult meg: Választmány: Adler Antalné, gr. Andrásy Aladárné, gr. Andrásy Gyulané, Bischitz Dávidné, Bohus Jánosné, gr. Dessoeffy Aurelíné, báró Edelsheim-Gyulay Lipótné, gróf Hunyady Lászlóné, Ivánka Imréné, gr. Károlyi Istváné, h. Kegény Kálmáné, Kralovszky Istváné, Majláth Györgyné, Német Miklósné, Neuhofer Jánosné, gr. Pejaecsevich Lászlóné, Piriczek Alajosné, Ráth Károlyné, Schmierer Aladárné, gr. Teleky Sándorné, Tatay Adolfiné, Veress Pálné, gr. Zichy Sándorné, gr. Zichy Pál Ferenczné, gr. Apponyi Albert, h. Edelsheim-Gyulay Lipót, dr. Haynald Lajos, Ivánka Imre, gr. Ráday Gejza újjab, Ribáry József, Szende Béla, Tisza Lajos. Számvizsgálók: Hertelendy József, Mádaj Izidor, Székely Antal. Egészségügyi tanácsosok: dr. Fleisshaker Győző, dr. Fanny Gyula, dr. Korányi Frigyes, dr. Lumniczger Sándor, dr. Michaelisz Győző, dr. Puky Ákos. Tanácsosok: Jekelfalussy Lajos, Ráth Károly, Várady Mihály, gróf Zichy Sándor.

Klotild főherceggasszony most felállván, a királyné felé fordult s a következőket mondja: „Hódolatteljesen jelentem felségodnak, hogy a napirend le van tárgyalva.”

Erre a királyasszony a következő szavakkal zárja be a közgyűlést:
„A napirend ki lévén merítve, lelkem mélyéből kérem az Isten áldását átvös működésükre, s a közgyűlést ezennel bezárom.”

E zárszavak után a királyné fölállt s néhány pillanatig úgy maradt az enklói emelvényen. A közönség eljénzésben tört ki, a hölgyek kendőiket lobogtatták, mire a királyné háromszor intett kezével a közönség felé s nyújas főhajtással viszonyozván az őszinte tünnetéseket, megfordult, átadta irónját és a fölolvastot beszédeket Nopcsának s elhagyta a termet. A mellékterembe a királynét az elnökség, a jegyző, a miniszterelnök, a főpolgármester, és díszruhás képviselők gárdája kísérte. Rudolf trónörökös a gyűlés folyamán a királyné mögött balról, József főherceg pedig jobbról foglalt helyet. Kőburg hercege nével a közepén állt.

Az udvar a fölépésün távozott, miáltal a nagy közönség előtt az ajtók zárva maradtak. A királyné Rudolf trónörökös maga segítette a kocsiba. Épen tizenkettőre szölköt a haragok; a nézők beláthatatlan árja hullámzott az akadémia palotája körül, sok szék fogat várta a főméltóságokat, az országgyűjait, főúrang és köztisztelőben álló hölgyeit.

Megjegyzem végül, hogy ezen gyűlés referátóját egyik pesti hírlapból vettem át,
Salamon Ödön.

Bécs. 1880. május 12-én.

Kedves szerkesztő barátom!

Meg ne ijedj, midőn e level alatt levő aláírást olvasod! Azt hitted talán, hogy már omnét felülről pislanitgatok alá erre a szegény árnyékvilágra és mintha látnám amint kezéidet összecsapva imigyen kiáltasz fel: „Ejnye, hát ez még é!?! Igen! Bécsben engedelmeddel még csak imnét pislanitgatok oda föl, nem pedig omnét ide le; és nemcsak hogy élek, hanem duplán élek, mert — Bécsben vagyok. — Gyöngy élet ez itt ebben a „sváb” városban és hidd el barátom, jobban szeretnék itt „négyemeletes háziúr” lenni, mint ott nála tok, — szerkesztő. — Hát te? —

De én tulajdonképen nem is néked írok, hanem a „Magyar Vidék”-nek és tudom, hogy a „Magyar Vidék” sokkal többel fog törődni új barátjával mint te — a régivel.

Annyi sok mindenfélét írhatnak, hogy magam is megunnam: de én csak annyit fogok megírni, a mennyit a tisztelt olvasó fog megírni. (Mily tulszerény!)

Hát legelőször is azon kezdem, ami bennünket, magyarokat legjobban érdekel, t. i. az itt levő magyar színtársulattal.

Tuljómó magyar közönség előtt lépett fel a kolozsvári színtársulat a „Ringtheater”-ban. Képzheted, hogy nem maradtam hon. „A falu rossza” adták szép számu közönség előtt. Nem firkodtunk a tapssal és egyéb tetszés nyilvánításokkal. De megis érdemelték a derék kolozsváriak, kik közül különösen kifutott: Baloghné (Finnu Rózi) Glaeser k. a. (Bátki Teresi) Kassai (Gonosz Pista) Váradi (Gondör Sándor) Szentgyörgyi (Feledi Gáspár). — „A sárta esik” már egészen telt ház előtt adták; különösen kifutott benne: Szilgőfi Pálmáy k. a. Szentgyörgyi (Csorba Márton) Kassai (Botos Lezsig) és Szombathelyi (Pusztabíró). — A nézőtér zsúfolva volt és a közönség nagy részét bécsiak képezték, kiket arról lehetett legbiztosabban megismerni, hogy a darab német szövegét legnagyobb buzgósággal olvastatták. E társulat impressáriója szép pénzt fog zsebro dugni, mert az érdeklődés az előadások iránt naponként fokozódik. — Ugy mellesleg jegyzem meg — mivel épen színházirol írok — hogy a Károly-színházban legközelebb egy új „Das Lied des Emir” nevű egy folvamos operette fog színiere kerülni.

Hátréinger Amália, a 80 éves színésznő e hó 6-án fűmepelte születésnapját. Az agg művésznő számos barátai és tisztelt részéről sokféle kifutott óvatikban részesült. Din-ges t e s t e d t e k ez alkalomra írt elragadó szép költeménye gyönyörű selyem burokban

nyújtott át a művésznőnek. Számos küldöttség tisztelgett nála, ezek között a „Burgtheater” küldöttsége is, mely a „collegák” üdvözlése és szerencsekívánatainak adott szép szavakban kifejezést.

Akit érdekel, annak azt is elmondom, hogy a technikusok társasköre „Libertas” e hó 8-án tartotta meg alapítási fűmepélyét.

A múlt héten lépett fel B l o n d i n, a híres költőbánczos utolszor. Ezen utolsó produkciójá némi nehézséggel járt, mert a programban előforduló azon pontot „Stelzen-Gang auf dem Seile” azaz „lábtó-séta a kötélen” a „policész” kitérőlte, a mi azonban a derék rendőrséget nem gátlta abban, hogy a kitérőt pont előadását másnap — miért, miért nem? — ismét megengedje.

Nálunk — az az itt Bécsben, esnyai idők járnak. Hideg, szeles, esős idők vannak. A nappal csak úgy vagyunk, mint mikor az éhez-zőnek csábító illatú kirántott csirkét tartanak az orra alá és aztán ismét elveszik. Az ember szíve fáj, ha a szegény tanulókat látja abban a vékony, könnyű tavaszi kabátban dideregve hazafelől ballagni. Szegények, elszámítottak magukat és a felső kabátot kissé korán adták a — „Geld für Alles” üzletekbe.

Írj és küldj — — — tiszteletpéldányt.
A viszontlátásig!

M o l n á r G á b o r.

Irodalom.

Ezen rovatban a hírlapoknak ma nap ugyan-
csak különféle esodabogarakkal van dolguk, s ha a közönség érdeke nem az ellenkezőt kíváná, bizony legjobban volna azokat a fura bolondgombákat agyon-halgtatni.

Egy új vállalatnak mutatványszámát vettük „szíves felmentés” végett. E vállalat teljes czime: „Az Önképző.” Szépirodalmi, társadalmi és köz-művelődési, ifjúsági hetilap. Felelős szerkesztők Berzay Albert, Kóke Gyula. — „Lapunk czéljá” feliratu első cikkében oly nagy feneket kerit a szerkesztő a vállalatnak, hogy önkénytelenül észünkbe jut a „Parturium montes, et nascitur ridiculus mus” fele hexameter. „Egyesülünk kell,” mondja, — „ha azt nem akarjuk, hogy egy lassú, de folytonos halállal kíméljük e magasztos ügy stb.” s arra kéri az önképző-köröket, hogy tanulmányos és ásthatikai (sic!) értekezleteiket (!) lapja tárgyává tegyék. (!) — Így ékesen scribál a szerkesztő úr (melyik a kettő közül? nincs felmentve) és mégis azzal végzi, hogy „törvékenységhez és feladatunk nagyságához méltó pártfogásban részesülendük.”

Eztán következik egy tárcza, és milyen tárcza! Czime: „A boldogság napja előtt,” beszély, írta Szarvasy A. Csak két passust ígattunk ide, melyeknek naiv egygyűségén ugyancsak jót nevetünk, de egyszermind boszankodtunk is, hogy mai nap már ilyenmily is vesztegette a nyomdatésteiket. Tessék csak olvasni!

„Rémesen esikorogva fű a hideg, tél szél. A hidegség esipós ereje mindenkit a meleg szobában tart zárva, az utcazk sábkait, csak itt-ott lehet egy napi foglalkozásra menő embert látni: de hogy is ne, hiszen meg a lapjal sem köszöntött be, a háztököl bűszke kényeiny mervevállanakhelyükön és a kemezere táplálékának utolsó maradványát a fűstöt nagy gomolyokban bocsátják ki. Figyelvünket egy a távolban magányosan álló kis lak ragadja meg, mert emek kényeiny nem fűstöl. E házikóban bizonyosan nagy iség uralkodik. Forduljunk be a szerény kis hájlekba: a szoba egy tetemes részét elfoglaló kemezere esaknyán hideg, minis fűtve. — Mielőtt a kis szobába belépünk, jól meg kell hatoljunk, nehogy fejünket megüssük. A szoba botor-zatát egy rossz ágy, asztal és két szék képezi. Ha figyelemmel körültekintünk a terhe alatt recsegő ágyon a fűthomályban egy ifjut pillantunk meg. Halvány arca, heesett szemei, vállára fűrtökben legördölő szőke haja, egy most szenvedő, de egykor jobb időkét állt ifjura hogy következtetni, a fűthomály-mal elvegytél mosolyból az őszinte jószűzés és jó lelkiismeret néz ki.

„Az asztalon fekvő könyvek arra hagynak következtetni, hogy a tudományról foglalkozik.”
A könyvek közt egy „Naplóm” című fűzetet pillantunk meg, ebből talán megtudjuk kiletét anélkül, hogy őt, talán edes álmban zavarnók.

Es aztán úgy végzi:
„A szellem eltűnt. A rémképek még nagyobb számban jelentek meg. A hidegtől meredt tagjait ányvételre nem használhatta. Egy iszonyú tengeri kigyó tájékoz, szájál nyelvélt feléje öltögetve sziszegve akarta megátadni, és várta a marástól már már bekövetkezendő halált, midőn egy nagy dörre-néssel a jéghegyek feje fölött összeomlanak és ő sikoltva . . . — felébredt.

Brrr . . .
Wesaz Jakab önképzőkori tag „Petőfi a világo-
irodalomban” feliratu cikkében. Ez az úri igen re-
ményteljes úri lehet, s lesz belőle idővel legalább is egy . . . Petőfi. Méltányolni tudjuk ugyan a fiatalosg törekvéseit a szépre és jóra, nem vesztük föle
rosz néven, ha néha azt gondolja, hogy Pegazuson
ül, holott egy caesi hátgerincezét nyomja, de már
olyan nagy hangu ítéleteket még sem szeretünk föle
hallani, mint a milyen pl. ez:

„De ha mégis valamely tulajdonságban meg
is egyez Petrarca, Beranger, Heine, Byron, Burns,
Musset vagy Kisfaludy Sándorral, az is inkább lyri-
kus vonás, mint lényeges ok, mely bizonyos hason-
lóságra engedne következtetni. Heinenak koránt sem
szármal olyan magasra képezőlő tehettsége, mint
Petőfinék; ő mindig megmarad bizony korlátok kö-
zött, melyeket Petőfi lelke nem ismer.”

Van a lapnak hivatalos része is, melyben egye-
bek között a „VI” ker. községi polgári közepánoda
önképzőköre azt jelenti ki, hogy a lapot „hivatalo-
s közlönyének” elfogadja. Hogy miféle iskola
az a községi polgári közepánoda? az legnagyobb
sájnálatunkra nem tudhatjuk meg az „önképző”-ből.

Két költeményben is gyönyörködhetünk, s mi-
vel az egyik esodább bogár a másiknál, mind a
kettőt ide igtatjuk:

A tavaszhoz.

Szép iholya nyílására,
Tündérlakod hajnalára
Mégható természetet.
Virágos rét és zöld liget
Dicsérjétek a nagy eget
Dús hogy legyen természetek.

Kis fecske te gyors madárka

Visszatérél valahára;
Cívözöllek szívemből,
Tavasznak első hírnöki
Viszontlítás örömetli,
Legyetek ment keservöl.

A költészet muzsájához.

Ha mélabus tejtéketed
Talál meg engemet,
Az andalít és tántorít,
Hevrits föl keblemet.

Ha ajkad báj vonásait
Mosolygva láthatom,
Az eragad és felhevít,
Mennyeimnek gondolom.

Oh andalíts, oh tántoríts,
Hevrits föl keblemet.
Tejtéketed oly mennyi
Ért adnam éltemet. B . . . y.

Az aláírás azt mutatja, hogy e két gyönyörű
fűzhajtásnak maga a szerkesztő úr a szerzője. „Mein
Liebechen was willst du noch mehr?”

A „Heti szemle” programjában ezen passus-
sal is találkoztunk:

E czim alatt egy állandó rovatot nyitandók,
melyben nemcsak a mi szűkebb hazánkban történendő
eseményeket beszéljük meg, hanem azon általános
mozzanatokról is beszűnk említsük, melyek Európában
és minden más világrészekben történnek, és fiatal
olvasóink érdeket megfeszítik. Mert véleményünk szer-
int nem elég az, a mit az ifjúság a szűlők házában,
vagy az iskola falán közt lát és hall. A láthatárnak
jó korán kell tágnálna ő előtte is. A jelenkori ese-
mények ugyszólván folytatását képezik az ó-korának
és az általános történetnek, és ha az ifjúság hozzá-
szokott azokat öbör érdekeltséggel követni, akkor
neméleg ki lesz töltsve azon léleg, mely majd minden
ifjunnál észrevehető azon időben, mikor az ifjukurból
a férfiorba lép át.

Nincs megeresénk a t. szerkesztő urakat köze-
lebről ismerni, de azért jóindulattal viseltetvén íránk-
tuk, mint collegák iránt, azt tanácsoljuk nekik, lás-
sanak komolyabb s hasznosabb foglalkozás után leg-
alább addig, míg — a grammatikával barátságosabb
lábón nem fognak állni; mert elhíhetik, hogy nél-
külük és lapjuk nélkül az egyes önképzőkörök virá-
gozni fognak, míg velük — nevétségessé lesznek.
A kelletlen talán tovább is foglalkozunk e
mutatvány-számmal; tettük ezt pedig azért, mivel
belátjuk az önképzőkörök fontos hivatását, s az ily
szedőlegést ártalmassak tartjuk fejlődésükre, — de
meg azért is, mivel bizton reméljük, hogy „Az Ön-
képző”-vel nem lesz többé dolgunk, lévén az előt-
tünk fekvő mutatványszám az első és az utolsó.

Megjelent az „Ország világ” XI fűzetbe kö-
vetkező értekes tartalommal és esinos, jobbára ere-
delti képekkel: 1. Szöveg: Az „Ország-Világ” olvasó
közönségéhez A hazakerült lány. (Novella) Vadnai
Károlytól Régi dolgok. (Arany mondások) Kéltmé-
nyek. 1) Metszők dala. Léway Józseftől. 2) Dalok.
Wargha Gyulától A kínai nők. (Képpel) Xantus
Jánosról Bathányi és Jellasics. Pulszky Ferenczről
Mária Terézia, és a budapesti tud. egyetem. (Kép-
pel) Dr. Fejérfarky Lászlóval A budai egyetem.

felavatása 1780-ban. id. Szinyei József. Fossath Lajos emlékról. Ascsy Ignácztól Greguss Ákos Szekesfehérv. (Képpel) Paulyné. (Képpel) Kiss György. (Képpel) A tanyán. (Képpel) A jó szomszédok. (Képpel) A született művész. Képpel A budapesti egyetem rektora és dékánja. (Ot arcképpel. Irodalom. Zene. Színház. Magyar czimertár. Ünnepek. Csillagszáz. Új zeneművek. Képtalány. Sakk. Szám-talány. Sakk-talány. Betű-talány. Szám-rejtvény. A X. füzetben közölt talányok megfejtése. Megfejtők névsora. Szerkesztői nézetek. II. Képek. Kínai gondola. (Xantus János eredeti rajza után) Kínai virághajó. (Xantus János eredeti rajza után) Kínai lánycsok virághajón. Xantus János eredeti rajza után) Szekesfehérvár. (Hét eredeti rajza) A tanyán. (Karlovics Bertalan eredeti rajza) A jó szomszédok. (Kacziány Ö. eredeti rajza) A született művész. (Finha D. eredeti rajza) A budapesti egyetem 1780-ban A budapesti egyetem 1880-ban A budapesti egyetem rektora és dékánja Paulay. Elnök arcképe. Eredeti rajz Kiss György szobrász arcképe. Eredeti rajz. E füzethez jutalom-képl. „Stefánia” főhercegnő arcképe van utalva, mely Divalványfényképnek becsületére válik.

Továbbá megjelent a beklédeltet a „Magyar Gea” földrajzi és statisztikai havi folyóirat. I. kötetének I. füzete. Ezen vállaltattal a szerkesztő, Lovasynyi Gyula hézagot kíván pótolni, mennyire érte azt az előtűnik fekvő füzete tartalma után itélve még nem mondhatjuk meg. Tart: A Maros mentén. (Dr. Márki Sándor). A földrajzi szerkesztő módszer. (Honti Gyula). Arad és népe. — Meteorológiai viszonyok. (Kurländer J.). Középidő táblázata májusi órá. — A csillagos éj tekintete május hónapban. (Braun C.) — Az iskolatagatók arányának helyes megállapítása. (Körösi J. után). Budapest tanközeleiseinek száma 1879-ben. Miniszteri jelentés a közoktatás 1878. évi állapotáról. — Vegyesek. Külföld. — Kozma Ferencz. A székegyföld gazdasági és közművelődési leírása (H—a). Hunfalvy Pál. A székegyek. Felelet a székegyek hun-scytha származására (I. s.). — Egy-egy füzete ára 50 kr.

Vidéki és helyi hírek.

Lapunk szerkesztője Bánfi János úr, ma a déli vonattal Bpestre utazik, hogy ott a Pápa városi és vidéki tanító-egyletet a magyarországi tanító-egyletek szövetsége pünkösdi napján tartandó végrehajtó bizottsági gyűlésén képviselje.

Dr. Klein Mór volt pápai főrabbi úr búcsúbeszéde már kikerült a sajtó alól, de tisztelői és barátai e füzetet a szeretett főrabbi arcképevel is fel akarják díszíteni, mi ezelőből a elichéből is rendeltetett.

Pápa város közgyűlése, Ma, azaz f. hó 14-én d. u. 4 órakor a városház termében rendkívüli közgyűlés tartatik. Táragsorozat: 1. Városunkba érkezendő megyés püspök úr 6 Nagyméltóságának fogadása iránti intézkedés. 2. Dr. Klein Mór városi képviselő úr lemondása. 3. Az orth. irz. hitközségnek városi pótdó- adó állí felmentése iránti kérvény. 4. Követzvetérvjövdelemről a legutóbbi átvizsgált számadás. 5. Utcaközevisé előírnyázat jóváhagyása. 6. Tűzoltóegylet kérvénye a kőművespénrs rendezése és működő tagjainak közkedvezményekben részletése iránt. 7. Ligetkerti egyesület alapszabályai. 8. Tüzrendőri szabályzat. 9. Zalogüzleti szabályzat. 10. Vágóhídi szabályzat. 11. Taligások telerhordó kocsiakra vonatkozó végzés általánosítása. 12. A házaló kereskedés tilalmazásának engedélyezése iránt újabb felterjesztés elrendelése. 13. Vadás József felebe- zése rendőri kihágásért történt megállapítása ellen. 14. Vörös Gyula felebbezése a Tapolca kiáradása miatti panaszá érdemében. 15. Időközben beérkezendő egyéb tárgyak.

Nyilvános köszönet. A f. h. 13-án hajnalban pipagyarámban előfordult tüzeset alkalmával csakis az önkéntes tűzoltók önfeláldozó munkálkodásának és t. Czink János rendőrkapitány úr buzgalmanak köszönhető, hogy a tűz nagyobb mérvet nem öltött. Fogadják a derek férfiak ezuton emberbaráti cselekedetükért legfőbb halálmat. Schlesinger Lajos. pipagyáros.

A Tapolca vize a meder tisztítása ezelőből pünkösdi első napján lecsapoltatik. — Figyelmeztetjük a háziasszonyokat, hogy magukat vízzel jó eleve ellássák, a háztulajdonosokat pedig, hogy házaik elé — tüzendőri tekintetből — bizonyos mennyiségű vizet állítsanak, nehogy előfordulhatott tüzveszély esetén víz hiányában nagyobb szerencsétlenségek fordulhassanak elő.

Derék műkedvelőink lankadást nem ismerő buzgalommal fáradoznak, hogy a második előadás is minél előbb megtartsassék. Mához vagy szerdához egy hétre valószínűleg meg is tartatik az előadás. — Mint halljuk „Gringoire” a választott darab.

A városi tanító-egylet köréből. A „Pápa városi és vidéki tanító-egylet” választmányá Báni János elnök vezetése alatt tegnapelőtt főt. Néger Agoston városi plébánosnal s az egylet közelebb megválasztott tiszteletbeli elnökénél tisztegett. Az elnök a következő szavakat intézte plébános urhoz: „Főt. Plébános és Elnök úr! Midőn a „Pápa városi és vidéki tanító-egylet” főt. Plébános urat választotta meg tisz. elnökévé, ezáltal két ezelt akart elérni: egyrészt tiszteletet fejezni ki főt. Plébános úr személye és elismerését érdemei iránt, másrészt pedig kötelességet róvni rá, mely kötelesség teljesítésével egyletünk ügyén s így közvetve városunk és vidéke tanügyén nagyon lendíthet. — Az egyesület választmányára tehát ma azért jelent meg főt. Urnál, hogy említett tiszteletnek és elismerésnek kifejezést adjon, és hogy főt. Plébános és Elnök urat arra kérje, miszerint egész befolyásával „oda” hatni sziveskednék, hogy városunk és a vidék káth. tanítói egyletünkhez csatlakozva, annak tanácskozásában részt vegyenek, szóval az egylet buzgó tagjaivá legyenek. Bizton hisszük s reméljük, hogy ügyünk előmozdítását ők kezébe tették le, melyek nem fognak nyugodni, míg azon valóban lendítettek. Egyletünk nélküli a felekezetiesség jellegét s éppen azért oly viták, melyek vallás dolga vágnak, értekezleteiből ki vannak zárva. — de egyletünknek mindamellet az a meggyőződése, hogy egyháznak és iskolának, mint a nevelésnek két legfőbb tényezőinek körültre kell járnia, ha azt akarjuk, hogy működésük összhangozzon, egymást kiegészítő s ennek folytán a várt eredményül járó jogyer. És mivel ilyenformán részben közös alapon állunk a felekezeti tanító-egyletekkel, mivel egyletünk nem válástalan, hanem csak felekezetenküli, azaz tisztán csak nevelés- és tanügyi kérdésekkel foglalkozó; tehát bizton hisszük, hogy főt. Plébános és Elnök Urnak semmi oldalról sem fognak akadályok útba gördítenni, ha kérelmünknek engedve, egyletünk felvirágoztatása mellett buzgólkod. mit, hogy megtehessen, az Isten sokáig éltesse.” Ezután Pinter János egyleti jegyző úr átnyújtotta a megválasztásról szóló diszokmányt, s a tisz. elnök rövid és velős szavakkal megköszönte az egylet beléje helyezett bizalmat s egyszersmind ígérte, hogy minden tőle kitelhetőt meg fog tenni, hogy e bizalomnak meg is feleljen, és az egyesület felvirágoztatását előmozdítsa. — A komoly hivatalos jelenet után a választmány a tisz. elnök asztalához ült s ebed fölött folytatta tanügyi disszertációját. Ismételve hangoztatjuk, hogy mi a plébános úr megválasztásában oly mozzanatot latunk a „Pápa városi és vidéki tanító-egylet” életében, mely a jövőre nézve a legszebb reményekkel kezesgetet. Vajha nem csalódnánk! Vajha Pápa és vidéke és az egész megye tanítósága végre valahára felébredne a vétkes közönyösség ólom-álmából s megtegné azt, a mit tenni kell, ha azt akarjuk, hogy a tanügyet illetőleg megénk és városunk a haladottabb megyék és városok között foglaljon helyet. Mert bizony meg igen, igen hátra vagyunk!

Igen jól viselte magát az idén a három retgett szent: Pongrácz, Szervác és Bonifác. Meleg esőszék, sűrű villámzás és menyörgés között folyt le a három nap, s most már reményünk lehet, hogy szélesnek, szállóink és gyümölcsösünk kímélve lesznek a fagytól. Már ugyancsak ránk is férme egy év, melyben ismét szirban, vajban uszhatnak, vagy legalább is adóinkat lefizethetők!

A folyó évre megállapított házbér jövödelem adó lajstrom f. h. 13—20-ig, mindenki által leendő megtekinthetés végett a város házával közszemlére kitéve van. Mindazok tehát, kik ezen kivételt rájuk nézve tültségosnak tartják, ezennel figyelmeztetnek, hogy felfelajmódásukat a fenti záros határidő alatt annyival inkább beterjesszék, mert a későbbiek mint elkészték figyelembe vételni nem fognak.

Ugyanott folyó hó 15—22-ig megtekinthető, a folyó évre előírnyozott, de bizottságilag még ezután tárgyalandó III. foku kereset, valamint a tőke kamattjövdelemi adó lajstrom is. Pápa, 1880. máj. 14. Woita József polgármester.

A tűzoltók majálisa f. hó 24 én fog megtartatni. Mint értesültünk: adakozás útján bizonyos összeg folyt be, melyből a szegényebb sorsú tűzoltók fognak megvendégeteltetni. Ezen kívül is nagyon élénkek és élvezetesnek ígérkezik a majális.

A veszprémi seminárium be lett zárva, mert a „typhus” jészto módon kezdett el ezen intézetben terjedni. Ezt olvastuk a napokban egyik fővárosi lapban, ami azonban Veszprémből megerősítésre vár.

Károlyi színtársulata még nem jön Pápara. Idejevetelenek határidején szeptember havát tűzte ki. Nem tudjuk, mi indította előbbi elhatározásának megváltoztatására, de valószínű, hogy máshol mindenesetre nagyobb támogatásban fog részesülni mint nálunk.

Elmebeteg asszonyt kísért be a napokban a rendőrség. A szerencsétlen, mint sárvári illetőségű, a sárvári szolgabíróshoz toloncoltatott.

Tűz. Csütörtökön hajnalban 3 órakor a Schlesinger-féle pipagyárban tűz tört ki. Az épület szalmával fedett részének egy darabja égett csak le, mert a tűz idejekorán derek tűzoltóink által elnyomtatott. Szentauk azt állítják, hogy a kémény mellett gyuladt ki a tető, ami arra enged következtetni, hogy a kémény — miután a kemenczében egész nap nagyon erősen tüsztek — repedt meg, vagy a szikra nappal esett a tetőre és csak lassan-lassan terjedve kapott lángra.

A műkedvelői előadásnál a számozott székek egy két helyen össze voltak keverve. Bernthler Gyula úr azonban szives volt bennünket felvilágosítani és ezt oda magyarázni, hogy a székek ugyan sorban álltak, de mivel voltak egyes családok, kik együtt szerettek volna ülni, ily jegyeknek pedig nem tudván birtokába jutni — hogy azért mégis együtt legyenek, a székeket egymás mellé tették. Ilyenformán a képzelten rendtelenség voltaképen rend volt.

Szemtelenséget követett el néhány becsipett suhanc Sűsz Simon dohányárúsnál. Sűsz, ki már legjavában aludt, álmából dörömbölés és lármá alól felvertetett. Midőn a lármá oka után kérdőszküdött, kívülről azt felelték neki, hogy adjon szivart. S. nem akart egy darab szivar miatt felkelni, és mitsem felelvé ágyában megfordult és tovább aludt. Csak reggel vette észre, hogy az éji madarak ablakának egyik szárnyát kiemelték és elvitték.

Elveszett pénz. A „Gy. K.” írja: Salezer József cipész Páparól Győrbe jöven a rendőrségnek jelentést tett, hogy a Biringér-féle kávéházban 114 ft készpénzt (?) vagy elvesztette, vagy pedig ellop-ták tőle. Maga is szerető, ha igaz volna. A vizsgálat folyamatban van.

Nagy hal a Tapolcában. Tegnap reggel a Tapolcában feltűnő nagy halat fogtak. Hogy honnét kerülhetett ide a flezko, nem tudatik, de valószínű, hogy egyik halárus halatár-tójából szökött ki valahogyan.

A vadviktori fűrdő hónap nyitának meg Cseresnyés Károlyi zenekara közreműködése mellett. A kellemes fekvésű, szép és egészséges hely a pápaiak kedvencz műhatóhelye. Sokan lesznek, kik hónap oda ki fognak szarandokolni.

Körmük jelenet folyt le a napokban Páparán egyik nyilvános helyiségében. Új „kell-nér” jött a házba, ki még a vendégeket nem ismerte. Egy helybeli különös kinezésű löke-reskedő lépett a helyiségbe. Az új pinczér rá-néz és úgy felvállról, megjegyzi a mellette álló collegának, hogy az a vendég úgy néz ki, mintha örült volna. Erre a másik „hecz”-ből azt feleli, hogy nem is családik, mert az a vendég igazán örült és aki nem tetszik neki, annak neki meg és megmarja. A pinczér mosolygott, de mosoly-gat a vendég is, ki ezen párbeszédet hallá. De a pinczér ajkáról csakhamar eltűnt a mosoly, midőn a vendégnek a kért kávét oda vitte. Az, midőn a pinczér hozzá közeledett, meroven szege-zte rá szeméit, fogait vicsorgatta és elkezdett morogni. A szegény „kernyel” úgy megjélt, hogy a kezében levő tálczával ijedve futott vissza. A vendég hadonázva, fogait csattogtatva, ment utána. A pinczér elhalaványult, visszafelé hátrált, kiabált és egy keze ügyébe esett székelt mintegy paizsul tartva maga elé azt nézte, hogy merre szabad az út. Kíméléséből csak a vendégek és az ott levő személyzet hangos hatótája rázta föl. A szegény felültetett pinczér pedig szegyenkezve sompolygott ki a helyiségből.

Városunkban meghaltak hó 6-12: Bertha Imréné, r. k., 48 éves béliob. Lukács Antal gyermeke, r. k., halva, érdeben. Spiczter Adolf gyke. Armin, izr., 2 hetes, ringörös-Révics Miklós leánya Anna, h. h., 26 éves.

H I R D E T É S E K.

Főnyeremény
esetl.
400,000 márka

Szerencse-
hirdetés.

nyereményeket
az állam biztosítja.
Első húzás
június 9. és 10.

Meghívás Hamburg állami által biztosított
nagy sorsjátékban
részvételre, melyben több mint

8 millió 300,000 márka
biztosan kisorolhatik.

Ez előnyös sorsjáték-nyeremény — melyek
tervszerint csak 87,500 sorsjegyből állanak —
a következők:

A **legnagyobb** nyeremény esetl. **400,000** m.,
továbbá

jutal.	250,000 m.	6 nyer.	4000 m.
1 nyer.	150,000 m.	68	3000 m.
1	100,000 m.	214	2000 m.
1	60,000 m.	10	1500 m.
1	50,000 m.	2	1200 m.
2	40,000 m.	531	1000 m.
2	30,000 m.	673	500 m.
5	25,000 m.	950	300 m.
2	20,000 m.	65	200 m.
12	15,000 m.	100	150 m.
1	12,000 m.	25150	138 m.
24	10,000 m.	2100	124 m.
4	8,000 m.	70	100 m.
3	6,000 m.	7300	94 és 87
52	5,000 m.	7850	40 és 20

Az egész művelet 7 osztályból áll, s néhány hó alatt
biztosan elintéztetik.

Az első húzás határideje
f. évi június 9. és 10-ikére

hivatalosan van megállapítva.

A sorsjegyek ára:
Egy eredeti sorsjegy ára csak 3 ft. 50 kr.

Fél " " " " 1 ft. 75 kr.

Negyed " " " " — ft. 88 kr.

Ezen — az állam által biztosított eredeti sors-
jegyek (nem eltított igérvények) az összeg bérmentes
beküldése vagy posta-előleg útján általam a világ bár-
mely részébe küldetnek.

Minden résztvevő kap tőlem még az eredeti sors-
jegyem kívül az állam-czímrel ellátott eredeti terve-
zetet ingyen és a megtörtént húzás után azonnal az
eredeti nyeremény-lajstromot felszállítás nélkül meg-
küldöm.

A nyeremények elküldése és kifizetése
az illetőknek egyenesen általam, pontosan és titoktar-
tás mellett eszközöltetik. Megrendelések legzele-
szerűbben postautalványon eszközöltetik.

Megbizások a küszöbön levő húzás miatt
(7-12) **Id. Heksheer Sámuel**
bank- és váltóüzlethez Hamburgban intézendők.

Ugod-vadkertéri fürdő és mulatóhely megnyitása.

Mély tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy az

UGOD-VADKERTI FÜRDŐ

és

mulató helyiségeket,

mely a pápai vasúti állomáshoz egy óra járásra fekszik, folyó 1880-ik évi május
16-án **Cseresnyés Károly** hírneves zenetársulatának közreműködésével
megnyitandom.

Semmiféle áldozatot nem sajnálva, igyekeztem helyiségeimet korszerűen
felszerelni, miért is az étkek és italok legjobb minőségben és jutányos áron
való kiszolgáltatására főfigyelmet fogok fordítani.

Regényes, a híres Bakony szélén fekvő vidék, egészséges levegő, ásvány-
fürdő és hosszabb ideig tartózkodó vendégeknek kényelmes lakás és ellátás ezen helyet
különösen ajánlhatóvá tesszik. — Nemkülönb a fürdőháznál a **höppöléshez** meg-
kivántató jártas egyénről a legjobban gondoskodtam, a ki a megyei t. főorvos úr
feltétele alatt minden nap a tisztelt fürdő vendégek rendelkezésére álland.

Kérve a nagyérdemű közönség minél számosabb látogatását, maradtam
tisztelettel

Raab Mihály vendéglős.

MEGJELENT

„Ifjusági és népkönyvtár“

II. füzet:

„A varróleány.“

Kapható Nobel Arminnal és minden hazai
könyvkereskedésben.

ÁRA: 40 kr.

Könyvnyomda.

NOBEL ARMIN

Könyvkötészet.

ajánlja

a legújabb anyagokkal gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJÁT

hol

minden néven nevezendő nyomdai munkák a legnagyobb gond-
dal, csínnal s hiba nélkül leggyorsabban s legmérsékeltébb áron
allíttatnak ki.

Intézetem ennél fogva minden hasonló vállalattal bátran versenyezhet.

Könyvkereskedés.

Brochurák, röpiratok, lapok, gyászlapok, el-
közjegyzői és ügyvédi jegyzési kártyák, fal-
nyomatványok, számla-
lák, levelelvek, borí-
tások, névjegyek, ét-
levelek, rovatolt táblák
és más intézetnek.
Bármiféle itt meg nem nevezett nyomtatvány mintá szerint, azonnal elkészíttetik.

Papír- és íróeszközök.